

JUGOSLAVENSKA BUDUR

INFORMATIVNI LIST ZA TRGOVINU, OBRT I INDUSTRIJU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA U LJUBLJANI, KONGRESNI TRG BR. 3/L. — TELEFON INTERURB. 174.

BROJ 19.

LJUBLJANA, DNE 22. MAJA 1921.

GOD. III.

PRODA SE

DOBRO OHRANJEN

KOMPLETNI SROJ ZA IZDELAVO POKALIC IN SODA-VODE

Z VSO OPREMO IN
! STEKLENICAMI !
NASLOV V UPRAVI LISTA.

INTERESANTNA NOVOST!
POŠUMAVSKA INDUSTRIJA.

MODERNE ZRCALNE URE

„SATURNUS“ POSTAV. ZAVAROVANO.
JINDŘICH BUDIN, Staňkovo, ČECHOSLOVENSKO.

Ustan. l. 1853. — Telefon št. 52. — Brz. naslov: Fritz Künzel.

Ena najstarejših tovarn pletenih izdelkov.

Fritz Künzel & Co., Aš, Češko

proizvaja v solid. in prvovrst. izdelavi vsakovrstne

trikot - izdelke

za zimsko in letno sezijo,
kakor tudi špeciialite iz
umet. svile in boljših tkanin.
Prosijo se nemški dopisi.

Metle salonske

(sirkove) broj 0/750, 1/850, 2/950,
3/1050, 4/1150, Reforma br. 5/1250.
Metlice za odjela čistiti po K 600.—
Cijene se razumijo za 100 komada.
NUDI NA VELIKO!

Pajo Babić, agentura ::: Zagreb.

BALKAN
EXPEDICJA-SKLADIŠTA
LJUBLJANA-MARIBOR
BEOGRAD-ZAGREB
TRST-WIEN

Sadržaj 19. broja:

Possibilities and Opportunities of Investments in Jugoslavia. — Vlak za uzorke na Balkan. — O mlinskoj industriji. — Porezi i njih izmjera. — Naš ugljen. — Oznaka vrijednosti i garancija sa strane špeditera. — Situacija na vinskom trgu. — Trgovina Beograda. — Kako će Njemačka platiti ratnu odštetu? — Zanimanje za jesenski praški velevašar uzorka. — Najvažniji inozemski novci. — Narodno gospodarstvo. — Novo ustanovljena poduzeća.

Possibilities and Opportunities of Investments in Jugoslavija.

Our new Kingdom is placed at present in a position in which all new Commonwealths in their earliest existence must find themselves. The characteristics accompanying such a condition are evidenced in the undefined and vague policies the new state should adopt — may they be policies of internal or external administration or policies in regard to economic problems.

As a proof for the insecure and unsettled conditions in the latter, the economical, may serve our commercial position towards our southern neighbor, Italy. Notwithstanding we strive through newspapers and with the help of official commercial negotiations to regulate and accomplish our trade affairs with the above named country, all our attempts in this direction seem to be of no avail. And under such conditions are we obliged to trade with Italy buying her inferior products and goods through middlemen and in spite of incessant fluctuations of Italian money values. Our traffic with Italy is increasing from day to day and the same can be said of Germany, especially German-Austria.

The government of Austro-Hungary ruling in the southern Slavish provinces has intentionally neglected to establish and promote industrial enterprise and schooling in those countries now forming part of Jugoslavia. The exploitation of the natural riches of those provinces by Austro-Hungary would have increased their wealth and intellectual development and by that their desire

SAMPLE-FAIR

IN LJUBLJANA
JUGOSLAVIA

AUGUST 13 — 24

1 9 2 1

FOR INFORMATION WRITE: ALOMA COMPANY, LJUBLJANA, JUGOSLAVIA

Ne kupujte za drage novce

umetne ude (proteze), pomožna orodja, parove proti kili, rokavice, ortopedične čevlje in pripomočke novodobne kirurgije

pri tujih neprijateljskih podjetjih

ako vse te predmete v brezhibni izpeljavi po konkurenčnih cenah lahko nakupite v tovarni dobroznanege

„Ortopedičnega društva voj. invalidov“ Praga, Vyšehrad. tř.-Emanzy, Češko.

Posebni oddelek za izdelavo navad. čevljev.
Filijalka: HRADEC KRÁLOVÉ-TRIDA NÁRODNÍHO VOJSKA.
Zahtevajte v lastnem interesu naš prospekt!

Jos. V. Hybler i sinovi

tekstilna tvornica u

Semilech, Česka,

dobavlja jeftino: šifon, širting, zastore, prostirače, ručne rubce, atlas, gradl, angine, robu za podšivanje.

Traže se prvovrstni zastupnici za nekoliko mjesta Jugoslavije.

добавља јефтино: шифон, ширтинг, засторе, простираче, ручне рубце, атлас, градл, ангине, робу за подшивање.

Траже се првоврсни заступници за неколико места у Југославији.

Jugoslovanski eksporterji, ki žele inserirati v berlinskem strokov. časopisu

„OST-EXPORT“

in sicer v posebnih številkah

25. junija Finsko (za razstavo v Helzingfors)
10. julija in 10. avgusta posebna številka za nemško „Ostmesse“,
25. julija special. izdaja za razstavo v Rigi,
10. septembra posebna številka za semenj v Revalu
naj nemudoma zahtevajo proračune pri zastopništvu
Anončna ekspedicija Al. Matelič, Ljubljana
Kongresni trg 3.

Sanduke za šljive,

okvirice za opeku, drvene remenice iz trdnog drveta izradjuje i dobavlja uz naj-niže cijene tvornica sanduka i remenica.

Drvena industrija Feliks Stare, Radomlje, Slovenija.

VELIKO IMANJE

proda se u Posavini: 50 jutara prvoklasne oranice, 100 jutara livade, 25 jutara šume i živi i mrtvi inventar. Cijena 2,500.000 K. — Naslov u upravi lista.

„OST-EXPORT“

Organ für den : List za izmenjavo
Waren-Austausch blaga med srednjo
zwischen Mittel- in vzhodno Ev-
und Ost-Europa ropo :: :: :: ::

Razširjen po Finski, Poljski, Čehoslo-
vaški, Rumuniji, Bulgariji, Jugoslaviji,
izhaja v Berlinu.

Zastopstvo : Anončna ekspedicija AL. MATELIČ, Ljubljana.
Kongresni trg 3.

Čitajte
Jugoslovansko
borzo!

Ženitna ponudba

Slasličar Hrvat v najlepši
moški dobi se želi poročiti z
gospodično ali vdovo, ki ima
toliko premoženja, da bi si
ustanovila z združenimi sred-
stvi boljšo slasličarno in pro-
dajalno južnega sadja. — Pon-
udbe s točnimi podatki pod
„Lepa prihodnost 24“ na
upr. lista. Tajnost zajamčena.

Priporoča se tvrdka

JOSIP PETELINC,
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Tovarniška zaloga ši-
valnih strojev, za rod-
binsko in obrtno rabo,
na veliko in malo, po-
samezni deli za vse
sisteme, olje igle in deli
koles.

Domača tvrdka.

Solidne cene.

Velika izbira izgo-
tovljene

obleke
vseh vrst za go-
spode, dame in
otroke. Zaloga vsa-
kovrstnega

blaga
za moške obleke,
površnike in suk-
nje, dalje
vata
za krojače v kosih
in na metre.

Gričar & Mejač

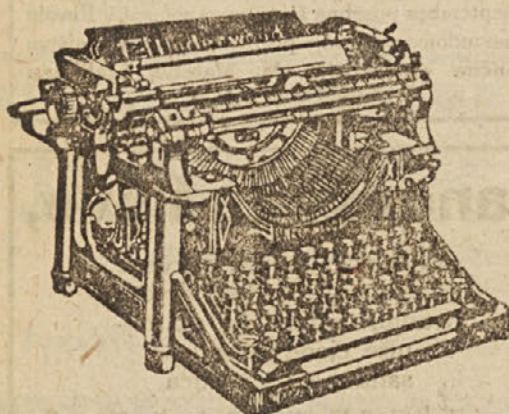
Ljubljana

Prešernova ulica 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Trgovina čevljev (cipela)
in čevljarskih potrebščin na drobno in debelo.
Matija Trebar, Ljubljana, Sv. Petra c. 6
Telefon št. 539.

Najidealnejši ameriški pisalni stroj
UNDERWOOD

doblje se odmah kod

THE REX CO., Ljubljana

Gradišče šte. 10 Gradišče šte. 10

Kod večih naročb popust.

and possibility to free themselves from the Ger-
man-Magyar yoke.

Now free from this yoke and a part of an
independent national state the want of industrial
products is felt the more because the same must
be imported from neighboring states, a thing that
tariff duties, political jealousies etc. make difficult
and very expensive.

There is only one thing to alleviate these
unfavorable conditions and this is the fabrication
of the most necessary industrial products in our
own country by our own industries. In this di-
rection has been in the short existence of our
new state some progress made and several new
industrial undertakings were established or old
ones enlarged. All this was done in a rather small
measure and with insufficient capital in compa-
rison with the great industrial efforts now going
on in other countries. And yet here we have all
the elementary conditions necessary for the
foundation of such industries.

There are three reasons why we cannot un-
dertake this work ourselves: want of the spirit
of enterprise, absence of sufficient modern indus-
trial genius and technical knowledge and last
but not least the great sums of capital inevitable
for such a purpose.

All these shortcomings we must try to re-
place by soliciting foreign capital (as the main
factor) of countries that will not endanger by
their establishments in our country our free po-
litical and cultural development and whom the
economical advantages enjoyed in our country
will give no occasion for intriguing and conspi-
ring against our state and our welfare.

Jugoslavia is a country possessing such a
wide expanse of frontiers, dividing her from her
numerous neighbors, none of them being in sue-
cial fervent love of her, that it is unconditionally
necessary to have friends, powerful and prosper-
ing, that will through their very existence and
being be a bulwark against all the great and
small casual incidents that may arise on account
of the length of her boundaries and large number
of her contemporaries huddled together on the
Balkan and its vicinity.

Taken from this point of view it follows that
the capital for the upbuilding of our industries
must come from countries which are in a po-
sition to protect through their moral power not
only their investments but also our wellbeing,
political, economical, social and cultural.

The solving of this problem is evident to
anybody whose eyes can see, who has profited
by the past and who disposes of the least par-
ticle of common sense.

POZOR! Ljubljanski vel. POZOR!
vzorčni semenj

Ljubljana. 13.—24. avgusta 1921.

Vlak za uzorke na Balkan.

Balkanske države su za českoslovačku indu-
striju najprirodniji trg. Ravnateljstvo Praških ve-
levažara za uzorke je sbog toga sastavilo naročiti
vlak za uzorke, postojajući iz okolo 30 vagona za
uzorke, u kojima će se izložiti većinom sve što
Jugoslavija treba od inozemskih proizvoda.

Vlak sa uzorcima će stojati u svim većim gra-
dovima Jugoslavije i susjednih država, kuda će
ostajati tako dugo, da će moći interesenti robu
posve ogledati te eventualno predložiti svoje po-
nude.

Potovanje će trajati najmanje 8 nedelja, a ima-
ti sljedeći put: Jassy, Galac, Bukarešta, preko
Dunava u Ruščuk, Varna, Šumen, Plovna, Sofija,
Plovdiv, Niš, Skoplje, Beograd, Novi Sad, Zagreb,
Ljubljana i preko Maribora natrag u Česku.

Vlak će sadržavati uzorke robe, koja na Bal-
kanu najviše treba, t. j. gospodarske strojeve, go-
spodarski alat, lokomotive, vagoni, željezne pro-
izvode svake vrste, porcelan, staklo, staklene
proizvode, cipele, mineralna ulja, gumbi, lanene
i tekstilne proizvode itd.

Potačnije informacije se daju kod Uprave
veležara uzorki u Pragu I. Staromestska radni-
ce.

ТРАЖИМО

агилне заступнике по свим
већим местима за наш лист,
Понудбе на управу
»ЈУГОСЛАВЕНСКЕ БУРЗЕ«

Na prodaj manjša
oprema za

tovarno slamnikov

z vsemi pripadajočimi
stroji, surovinami in
zgotovljenim blagom.
Dopise pod „G. L. 1000“
na upravo „Jugoslo-
vanske borze“.

Trgovina z urami in zlatnino
F. ČUDEN, Ljubljana, Prešer-
nova ul. 1.

Stora d. z. o. z.

Št. Vid nad Ljubljano
tovarna za gardine, bonfama,
posteljina pregrinjala, zavese
za kavarni in hotete iz tula,
ripsa, entamina, kongresa,
platna i. t. d.

Trgovci! POZOR! Trafikanti!

Cigaretni papir, stročnice vseh vrst, pis. papir,
krema, ličilo, vazelina, riževe ribarice, konjske
ščetke, nogavice, rokavice, sviterje, šale, žabce,
sukanec, bombaž vseh znamk, vezalke, sesalke,
plavilo, ter vse galanterijsko blago, kupite naj-
ceneje in po konkurenčnih cenah pri tvrdki

Oroslav Čertalič, Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Zaprta kočija - coupe

skoraj popolnoma nova
in fina poniklana nova
konjska oprema (1 par)
se za 30 000 K prod.

Ponudbe na
A. Sušnik : Ljubljana,
Zaloška cesta šte. 21.

Proda se kompl. vodna turbina

z regulatorjem 34—70 HP, si-
stem „Girard“ s stoječo osjo
za 25—3 m vodnega padea;
lahko se pa tudi zamenja za
manjšo turbino sistem „Fran-
cis“ ali pa za električni motor
oz. dinamo. Ponudbe na An.
ekspedicijo AL. MATELIČ,
Ljubljana, pod „JZV“.

Za Staro Srbijo, Ma- kedonijo in Šumadijo

prevzel bi, kot dober poznavatelj razmer, zastop-
stvo večjega podjetja. Dopise prosim pod „Zivič“
na upravo „Jugoslovanske borze“.

Slivovka

(rakija)

(25 g) 250 hl in

špirit

89—90% nerafiniran
200 hl se prod. —
Vprašanja na upravo
lista.

200 hl.

prvovrstnega belega
namiznega

— vna —

letnika 1919 in 1920 iz
Varaždinske okolice na
prodaj. Interesenti se
naj blagovolijo obrniti
na upravo „Jugoslo-
vanske borze“.

Za Hrvatsku, Slavoniju, Medjumurje, Banat i Bačku
se preporučamo za nabavu svih potrebština za
pisace strojeve, naročito bojadisane vrpce

za sve sustave i u svakoj boji, dalje karton-papir
i voštani papir itd. kao što i pisace stroje Underwood

Samoprodaja

Zagreb, Mesnička ul. 1, Underwood.

50.000

metrov

„Hydrofilgaza“

vel. 5/5, 40/42, 80/82 cm
1 m po . . . Kč 2'80

se takoj proda.

Ponudbe pod „V.D. gaz“
na upravo lista.**50.000**

метара

«Хидрофилгаза»

вел. 5/5, 40/42, 80/82 cm
1 м по . . . Кч 2'80

прода се одмах.

Понуде под «В. Д. газ»
на управу листа.ЈУГОСЛАВЕНСКИ ЕКСПОРТЕРИ, који желе
инсерирати у берлинским стручним новинама**„ОСТ - ЕКСПОРТ“**

и то у засебним бројевима:

25. јуна Финска (за изложбу у Хелсингфорсу),
10. јула и 10. августа засебни број за немачку
»Ostmesse«.25. јула специјално издање за изложбу у Риги,
10. септембра засебни број за сајам у Ревалу,нека безодвлачно траже прорачуне код заступ-
ништва: Анончна експедиција АЛ, МАТЕЛИЧ,
Љубљана, Конгресни трг 3.**Laštilo I^a
za cipele**

prodaja na veliko i malo.

Kemička tvornica

Frant Trefny Rožmital Česko
Oddeleni 18 f.**Лаштило I^a
за ципеле**

prodaja na veliko i malo.

Кемичка трговина

Франт ТРЕФНИРожнитал, Ческа
Одељење 18 ф.**Tvrđke
ki bi uvažale****konopljo**(surovo in
izdelano) in**električne aparate**za razsvetljavo in
kurjavo, naj blago-
volijo nemudoma
javiti svoje naslove
na Anončno ekspedicijo
Al. Matelič, Ljubljana,
Kongresni trg 3.**Фирме**

које би изважале

конопљу

(сирову и израђену) те

**електричне
апарате**за расвету и огрев, нека
одмах благоизволе ја-
вити свој наслов на
Анончну експедицију А.
Мателич, Љубљана,
Конгресни трг 3.**O mlinskoj industriji.**

Dr. Fran Ogrin.

Prije rata je u tom pogledu postojala protiv-
nost izmedju austrijske i ugarske mlinske indu-
strije. Dok su vlasnici ugarskih mlinova zahtje-
vali od svoje vlade, da poduzme mjere, kako bi
se naročito u Austriju izvažali u glavnome mlins-
ki proizvodj (brašno, krupica), austrijski su pod-
uzetnici ostajali na time, da neka dolazi iz Ugar-
ske samo žito, koje se u austrijskim mlinovima
ima samljati, jer bi inače morala austrijska mlins-
ka industrija propasti.

Kako je s mlinsk. industrijom u Jugoslaviji?
Najprije treba ustanoviti, da veliki broj neka-
dašnjih austrijskih i ugarskih mlinova danas stoje
u Jugoslaviji, to su banatski, hrvatski i sloven-
ski mlinovi. Njihove zahtjeve i međusobne odno-
šaje hoćemo da premotrimo: 1. sa stanovišta iz-
vozne trgovine, 2. jednakomjerne zaposlenosti.

Ad 1. Osnovni zahtjev svih jugoslavenskih
mlinskih poduzetnika jest: Iz naše države neka
se ne izvaži razno žito u zrnju, nego samo izrad-
jeno u mlinskim proizvodima, dakle brašno i kru-
pica. Ovaj se zahtjev utemeljuje time, da je mlins-
ka industrija kod nas razvita, da može samljati
sve naše odvažno žito, koje je namenjeno za sva-
kogodišnji izvoz. Ako su naši mlinovi u punom
obratovanju, ima u njima zasluzka za hiljade rač-
nika, država ina svoje poreze, naše stočarstvo,
osobito svinjarstvo jeftin poboljšak krme (me-
kinje). Dalje dobimo za mlinske proizvode sto-
tine milijuna više nego za sirovo žito. Puna za-
poslenost naše mlinske industrije je dakle od ve-
likog značenja za naše narodno gospodarstvo.

Opisan zahtjev mlina ali ne da se uvijek
realizirati. Prvo se moramo glede načina izvoza
svoje žetve upravljati prema konkurentnim drž-
javama: Bugarskoj, Rumuniji, Mađarskoj itd., a
drugo je i manipulacija kod izvoza žita jedno-
stavnija nego kod izvoza gotovih mlinskih pro-
izvoda. Ako će dakle gorespomenute države iz-
važati pretežno samo zrnje, moramo se i mi drž-
ati toga, pošto i inozemstvo više voli primati
žito, da ga samo melje. Sporazum sa interesira-
nim izvoznim državama u tom pogledu, narne
glede načina izvažanja, je gotovo nepostizan.

Iz toga slijedi, da moramo doduše nastojati,
da ćemo izvažati samo brašno, krupicu, mekinje,
jačmenu kašu, ali da se moramo u tom pogledu
upravljati prema susjednim državama i okolno-
stima, ako hoćemo, da održimo inozemsku žitna
tržišta. Izvažati ćemo morati i sirovo žito.

Ad 2. Jednakomjerna zaposlenost jugoslaven-
skih mlinova.

U tom pogledu postoji naravski protivnost
izmedju vojvodinskih, srijemskih i slavenohrvat-
skih te slovenskih mlinova. Oni se nalaze srijedi
naših žitnica, a ovi u krajinama sa nedostatnom
agrarnom produkcijom, oni na jeftinom dunav-
skom putu, ovi na železnicama sa visokim tar-
fama. Ako se ne će priskočiti na pomoć sloven-
skoj mlinskoj industriji, koja je izgubila dobre
stare mušterije u Trstu, Goriškoj, Istri itd. mora
propasti.

Radi toga je odbor mlinske industrije u Slo-
veniji, kao što javlja »Jutro« od 6. V. t. g. pred-
ložio naročitu predstavku generalnoj direkciji car-
ina u Beogradu za zaštitu. U toj predstavi se
ističava, da se može slovenska mlinska industrija
držati na dosadašnjoj visini samo izvoznom tr-
govinom pšeničnih, raženih i kukuruznih proiz-
voda te unapredovanjem izradnje tuđih žita u
mlinske proizvode. Zato predlaže mlinski odbor:
a) ukinuće odredbe o kontingentiranom izvozu
mlinskih proizvoda, b) unapredovanje uvoza žita
»na preradu«, c) izdatnije diferenciranje u carin-
skim postavkama za izvoz raznih vrsti žita
s jedne te za izvoz gotovih mlinskih proizvoda
s druge strane.

Dok se prvom predlozi, koji znači potpuno
slobodni izvoz cerealia (u izradienom stanju) ob-
zirajući na današnju ishranu te itako visoke prodaj-
ne cijene ove robe na našim tržištima ne će moći
udovoljiti, ostala su dva predloza posve umjesna.
Ako možemo izvoz gotovih mlinskih proizvoda
unapredovati sa spomenutim diferenciranjem u
izvoznim carini, onda nema uzroka, zašto ovo di-
ferenciranje ne bi bilo što izdatnije. Koliko više
će ostati banatskog žita za izradnju u domaćim
mlinovima, toliko više će se moći — da ne govori-
mo o tuđem žitu — dati u izradnju slovenskim
mlinovima.

Javite svoj naslov in uprava „Jugo-
slovenske borze“ Vam bo pošiljala
svoj list brezplačno.

7000 sifonskih
steklenicse pod ugodnimi pogoji
proda. — Ponudbe pod
7000 na upravo lista.7000 сифонских
боцапрода се уз повољне
увете. Понуде под
»7000« на управу ли-
ста.**Tražimo**agilne zastupnike po svim
većim mjestima za naš list.
Ponudbe na upravo

„Jugoslavenske burze“.

VILA NA BLEDU

naj-
krasneje
letovišče Jugosla-
vije, na prodaj
Krasna oprema.
Sobe prirejene tudi za zimsko
sezono. — Zidava moderna,
solidna.   Proda
se vsled   preselit-
ve iz Jugoslavije. — Cena
K 850.000.—. Pojasnila daje

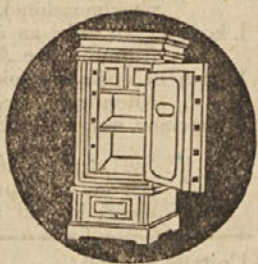
Anončna ekspedicija Al. Matelič, Ljubljana.

Jugoslavenski eksporteri, koji žele inse-
rirati u berlinskim stručnim novinama**„OST - EXPORT“**

i to u zasebnim brojevima

25. јуна Финска (за изложбу у Хелсингфорсу),
10. јула и 10. августа засебни број за немачку»Ostmesse“,
25. јула специјално издање за изложбу у Риги,
10. септембра засебни број за сајам у Ревалу,нека безодвлачно траже прорачун од заступништва
Анончна експедиција АЛ, Мателич, Љубљана,
Конгресни трг 3.**NAROČILA**za izdelavo plakatov za
„Ljubljanski velesejm“
sprejema An. ekspedicija
Al. Matelič ::: Ljubljana.**Pocinkanu pločevinu**

u većim množinama oddaje najjeftineje

Ivan Podboj ::: Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 95.**Prostore
za reklamu**na gradnji palače Ljubljanske
kreditne banke u Ljubljani ispred
glavne pošte (na raskršću četiri
najprometnijih ulica u Ljubljani)
predaje Anončna ekspedicija
Al. Matelič, Ljubljana.

Veliki izbor!

Umjerene cijene!

Solidna roba!

Umjerene cijene!

TELEFON BR. 9-21

TELEFON BR. 9-7

AMERIČKI UREDSKI NAMJEŠTAJ Blagajne i kasete, sigurne proti vatri i provali
Pisače strojeve raznih sustava uz jamstvo dobavlja**NOTTER I DRUG, ZAGREB, ILICA BR. 21**

ČEVLJE

otroške kakor
tudi galanter.
damsko obučalo
in telovadne
čevlje nudi
specijalni zavod

ЦИПЕЛЕ

за децу као
и галантер.
дамска обућа
и ципеле за
тел. вежбе
НУЂА
специјални завод

OTON LUSTIG :: PRAGA II.,
Petrске nam. 5. Telefon 9551.

Lesene žablje za čevljarje

(drvene čavlje za postolare)

izradjuje

Tvornica drvenih čavlja,
Ivan Seunig ml., Tacen pod Smarno goro pri Ljubljani.

Iščemo

agilne zastopnike v vseh
večjih mestih za naš list.
Ponudbe na upravo
„Jugoslovanske borze“.

Novost! Novost!

Izdelovanje zračnih motorjev
za prenos premoga in drugih
predmetov po žlebovih.
Sistem „Ostrava“ pat. ing. V. Peták,
Stezska Ostrava — ČSR.

**Orodje, okove za
pohištvo in stavbe**

nudi najugodnejše
Rudolf Kmen, Dunaj
Wien V. Margarethenstr. 110.
Zahtevajte vzorce.

Porezi i njihova izmjera.

Financijski organi te s njima njihova nadležna povjereništva sada su zaposleni izmjerom poreza. Naravno, da su zato svi krugovi, osobito obrtnici, vrlo uzrujani. Ovo mi nije nikakvo čudo. Ne trebamo se vraćati u prijeratno doba, u koje su porezi bili minimalni. I onda bilo krivica i prigovora dovoljno. Danas je stvar posve drukčija. Naša mlada država treba silnog kriča za svoje gospodarstvo. Nastali su ogromni troškovi, koje je pouzročio rat; pored toga nastali su i silni dugovi. Naš državni aparat je gotovo jednak onome mnogo većih država, a drugi je uzrok, da je repartitija obzirom na maleni broj stanovništva odnosno poreznih obvezanika tako malena. Nije pravilno, da se je kod raspisa poreza prije svega gledalo na gradove, trgovačka centra i obćine, kuda živi i radi obrtništvo i trgovci, dok seljaci uživaju nekakva veća prava, jer oni ili se ne opterećuju s novim porezima ili uopće sami ne plaćaju nikakvih poreza. Glede gradova treba spomenuti još, da ima mnogo osoba, koje se bave zakutnom trgovinom te se uklonuli porezima, dok su vlasti legalne trgovce, koji imaju svoje firme, mogle lako naći te na nie prebacile svu težu i strogost poreza.

Istina, da zakonodavac ne zna, tko će platiti porez, a ma ga raspisao na kojigod način. Ali uza sve to ne bi se smjelo događati, da ne bi platili porez oni, koje zakon progoni, jer se oni znadu ukloniti, nego se sva teža nalaže na ramena ekonomsko slabijih, koji ne znaju braniti se; njima se oporezuje svaka malenost njihovog imutka i prihoda. Ovo je velika pogriješka našeg poreznog sistema, pa zato vidimo danas, da taj sistem ide u susret bogatijima. Upozorujemo nadležne faktore, da takova financijska politika ne vrjedni mnogo. Niti nema određenih granica za svoje operacije; niti ne vodi računa o tome, da bi ova granica morala biti narodnogospodarski interes. Pošto na to ne pazi, logički slijedi iz toga, da svojim radom izgrizuje korijen narodnog gospodarstva a time i vlastit postatak.

Sve ostale krivice, koje moraju da podnose obrtnici, izviraju iz sadašnjeg lošeg poreznog sistema. Financijske i porezne mjere se sljepo prenašaju iz austrougarske monarhije u našu novu državu, mjesto da bi se stvorio nov, umniji i današnjom vremenu odgovarajući financijski zakon. Gospoda patrijote, financijski učenjaci i državni, koji su inače puni lijepih i slatkih riječi o velikom prirodnom bogatstvu naše države, sakrili su se te mirno promatraju, kako se sa porezima deraju niži slojevi, mjesto da bi svojim znanjem i rodoljubivošću onemogućili iskorišćivanje toga bogatstva, čime bi i država sama dobivala svoju korist. Danas naimo nismo došli samo do toga, da platimo porez na prihod, što bi se u ostalom imalo vršiti samo po progresu, nego porezi diraju već izravno u naš imutak. Ova porezna politika je vrlo pogibeljna te bi ako se skoro neće promijeniti, mogla djelovati baš katastrofalno.

Upozorujemo, da je nezadovoljstvo među obrtnicima danas veliko. Sazivaju i održavaju se prosvjedne skupštine poreznih obvezanika, delegatu ministra financija u Zagrebu dolaze mnogobrojne deputacije; sve se tuži na krivičnu razdiobu poreza.

Naročito nezadovoljstvo se pojavlja protiv tako zvanih »porez raspisavajućih povjereništva«. Ova povjereništva nijesu sastavljena onako, da bi mogla razumijevanjem presudjivati porezne obvezanike, da bi mogla pravilno suditi, koliko je obvezanik imao čistog prihoda. Na protestnim skupštinama se dokazuje, da ovo povjereništva nijesu sastavljena iz stručnjaka, da rade i oristrano, da često podlegaju utjecajima protekcije, porodice, prijateljstva pače denunciacije. Položaj se još pogoršava, kada službeni izvještajima manjkaju podatci te su povjereništva prisiljena, da slušaju samo savjete svojih članova. Tako se n. pr. kod obrtnika gleda samo na to, kolik ima imutak, ali se ne pita, kada je dobio ovaj imutak ili jeli uopće nešto zaslužio. Za jednog drugog opet, koji je marljiv, smatraju ovi povjerenici: ovaj je marljivi čovjek sigurno mnogo zaradio — i ako nije istina, za trećega opet se predlaže, da se mu porez izmjeri visoko, veleći, da će se mu i tako u pregovorima polovica popustiti. Onaj, koji ne zna dobro pregovarati, pristaje na predlog, pošto ne zna, je li oporezovan samo za jedan dio prihoda ili za sve. Kasnije, čim dobije platežni nalog, plaće i se jadi, jer mu država oduzimalje cijeli ili polovični imutak.

Često se dešavaju i slučajevi, da se pojedini obrtni stališ visoko opteretili. Obrtnike neke struke smatra se milijunašima, te je već dostatna

**ČELIČNE
ZAVOJNE KAPKE**

za dućane i izloge (Stahl-Rollbalken). Konstrukcije za sunčane plahte svih sistema kompletno, Bostwick-gitere (škaraste gitere za sklapanje) u svim dimenzijama i prvoklasnoj izvedbi preporučuje

Prva jugoslavenska tvornica žaluzija, roleta, drv. i čeličnih kapaka

G. Skrbić, nasljednici

Braća Vidaković

Ilica br. 40 Zagreb Tel.int. 4-92

Preprodavci i trgovine željezom popust. — Svaka naručba se izvršuje najbrže (za 2—3 dana). — Vlastita proizvodnja na veliko. — Popravci brzo i jeftino Tražimo zastupnike po cijeloj Jugoslaviji.

Toaletna zrcala brušena

in nebrušena, v niklastih in lesenih okvirjih v vseh izdelavah (namizne, ročne, žepne, tridelne) nudi

Zrcadlárna Lázně železnice :: Česloslov.

FURNIR

žagan, iz vseh vrst trdega lesa, od 1 mm debeline naprej, ima v zalogi tovarna furnirja, žaga, in trgovina z lesom Podrečje p. Domžale. Nakupuje trdi suhi les v plohih in hlodih.

**Pozor! Postolarski obrtnici,
industrijalci i tvorničari!****Prodaju se malo
rabljeni strojevi:**

- 1 klinčnica za probijanje poplata (Mansfeld-Holz-nagelmaschine),
- 1 kombiniran stroj za čišćenje i poliranje poplata, (Kombinierte Ausputz- & Poliermaschine),
- 1 stroj za opšivanje luknica na cipelama (Singer-Knopflochmaschine),
- 1 bencinov motor 3 HP sa 5 m transmisije.

Svi strojevi mogu se vidjeti u pogonu te se prodaju uz povoljne cijene, i svaki stroj posebno. —

Upitajte se kod

VILIMA BAUERA, KRAPINA.

JURJEVO

terpentinovo
čistilo za čevlje
razpošilja
glavna zaloga
M. Trebar
Ljubljana
Sv. Petra c. 6.
Telef. 539.

UMETNI PLAKATE
REKLAMNE RIŠBE
OSNUTKE VARTV
ZNAMKE IMENA DI
PLOME MODERNO
OVOJNINO-ETIKETE
KLJEJE-OSKRBI

'ALOMA'
LJUBLJANA
KONGRESNITRGS.

riječ: »cipelar«, da te smatraju bogatim. Postoji parola: »Ovaj mora dobro platiti«. Je li to pravedno? Smije se li tako raditi? Svaki je obrtnik danas već toliko izobražen, da zna, da mora platiti porez, ali srce se mu krči, kad vidi očite krivice te mora platiti svote, koje pridobiva teškom mukom.

Sve ovo neka dobro promisle u prvom redu svi mjenodavni krugovi počamši od komisara i financijskih ravnatelja do ministra financija.

Naš ugljen.

Još nije daleko ono vreme, kada smo morali od svijeta strana čuti tužbe radi oskudice ugljena. Željeznica je ograničila promet, industrija je prestala odn. smanjila svoj obrat, sve radi nedostatka ugljena. Borba za uzdržanje industrijskih poduzeća je mnoge industrijalce dovela do toga, da su zamjenili ugljen drvima; tako još i danas mnoga industrijska poduzeća za svoje motore mjesto ugljena upotrebljavaju drva.

Kao što ne može biti govora o hiperprodukciji ugljena, istotako ne može biti govora ni o tome, da bi naša domaća industrija mogla upotrebiti sav ugljen koji se dobiva iz naših rudnika.

Poglavito se u nas upotrebljuje lignit, dakle ugljen najlošije vrste, koji se dobiva gotovo u svim ugljenicima Hrvatske i Slavonije, naročito u Zagorju. Cijena lignita dakle je postala previsoka. Kao što vele vještaci, daje jedan i po vagona drva istu množinu goriva, kao što jedan vagon lignita, a je jedan vagon ugljena baš za jednu trećinu skuplji od jednog i pol vagona drva, t. j. u razmjeru 4500 K. pram 6000 K. Lignit ima dalje svoju konkurenciju u trboveljskom i bosanskom ugljenu, koji ima jaču kaloriju; stoga je ovaj ugljen razmjerno jeftiniji u svojoj cijeni i što se tiče prevoznih troškova.

Uzozorena od različitih strana, je centralna vlada smanjila izvoznu taksu za lignit na 5 din. za met. cenat; inak loš uvijek nije zasigurno, da bi lientski rudnici mogli uzdržati svoju produkciju odnosno ju podići do one visine, na kojoj bi moralstati, da bi mogla proizvodjati punom kapacitetom te udovoljiti svim potrebama domaće industrije, kada je ova u punom obratovanju. Poduzetnici ugljenih rudnika nastojali, da bi postigli taj cilj. Tako su od 1. maja smanjili prodajnu cijenu ugljena za 15 do 20%. Isto pokušahu, da bi rudarima smanjili temeljne plaće za 15 do 20%. Dosada vodjeni pregovori nijesu još doveli do kojeg rezultata, jer radnici obzirom na današnje životne prilike ne pokazuju volje za povuštanjem. Tako se i u tome vidi, da može nastupiti pravilno padanje cijena tek onda, čim će se ovo padanje stalno pojavljati u prvobitnoj produkciji, t. j. u zemljoradničtvu.

Uz sve to ne smije se zaboraviti, da problem ugljena nije samo naš domaći problem, nego da spada u međunarodne probleme. Priznati stručnjak gospodarstva u ugljenicima dr. K. Uhling je nedavno napisao u »Prager Tagblatt« sljedeće: »Englezi i Francuzi naskoro će u tom pogledu postati jeftiniji. Oni moraju smanjiti cijene ugljena, jer bi inače bili prisiljeni, u jednom dijelu rudnika ukinuti sav rad te odustiti radništvo. Ali pošto ovo smanjenje cijena ide na štetu proizvodnih troškova, osobito na visoke radničke plaće, mora skoro doći do smanjenja radničkih plaća. U Americi time se već počelo, dok se u Engleskoj baš sada u tom pogledu vrši silna borba. Englezi i Američani bit će skoro prinuđeni — akobrem na vlastitu štetu — pošiljati ogromne množine ugljena na evropski trg, i to oko 100 milijuna tona godišnje. Onj moraju da ovo učine, ako hoću, da rješe svoje gospodarstvo ugljena. Politička i go-

spodarska moć obiju pobjednih veselila nositi će taj val od 100 milijuna tona ugljena te će odstraniti sve umjetne zapreke slobodne trgovine ugljenom, koje su bile stvorene od 1914 g. do danas.«

Tome moramo da još pridodajemo, da francuski rudnici ugljena već najveći dio pokrivaju domaću francusku potrebu; zato Francuska nemački ugljen eksportira te ga prodaja stranim državama.

Sve ovo znači u praksi, da naši rudnici nemaju osobitog izgleda, da bi mogli osvojiti strani trg, jer bi došli u konkurenciju s engleskim, američkim i pruskim ugljenom, koji imaju dva-puta veću kaloriju, jer su i prevozni troškovi manji, a naprotiv će se doskoro engleski i američki ugljen pojaviti na našem jugoslavenskom trgu. Engleski ugljen već je počeo dolaziti preko Trsta, čim će biti riješeno rječko pitanje te čim će se napuniti rječke rezerve, dolazit će engleski i američki ugljen, ako će cijene transportnih troškova biti niske, u sva naša poduzeća, koja trebaju ugljen sa visokim kalorijom. Medjutim sva naša trgovačka mornarica već sada upotrebljuje engleski ugljen.

Dakle su izgledi za domaću eksploataciju ugljena vrlo slabi, interesenti sa pesimizmom gledaju na sav taj razvoj. Držimo, da bi bilo treba učiniti sve, da se umnoži razvoj eksploatacije u vlastitoj zemlji, tako da bi se bar u tom pogledu mogli osloboditi tuđeg utjecaja. To nije važno samo za industriju ugljena, nego uopće za svu našu industriju, koja se mora postaviti na načelo međusobnog podupiranja. Ciljem nama mora biti ekonomska autarkija na svim poljima, kuda je uopće moguća. Vrh toga je stvar važna također u slučaju, ako bi bila država odrezana od ostatlog svijeta.

Zato je nužna potreba, da se ukinu sve izvozne takse, jer samo oštećuju našu domaću industriju ugljena. Uvozna i zaštitna carina do danas još nije potrebna, jer su ostale industrije opet zainteresirane na tome, da se skladišta ugljena u što najvećoj mjeri napune. Ono bi kasnije došlo u obzir.

Toliko važnije je pitanje prevoznih taksa. To je rak-rana našeg gospodarstva, od koje ima i industrija ugljena veliku štetu. Zato bi u tom pogledu morale nastati promjene u stanovništvu naše državne financijske politike.

Svim ovim remediumima bi se imalo pridružiti još i moderniziranje eksploatacije rudnika, postavljanje novih strojeva — što su neki rudnici već počeli — te pojačanje intenziteta rada. Sve ovo skupa bi zasigurno liep procvat našeg gospodarstva ugljenom.

TURISTI!

PENZIJA

„GRINTOVEC“

u grajščini „Preddvor“, pošta Turpalice pri Kranju :: Slovenija

nudi svojim gostom izbornu in ceno prehrano, krasne izlete, kopeli na prostem in druge zabave. — Po naročilu pričakuje vsakega gosta voz na kolo dvoru v Kranju.

Oznaka vrijednosti i garancija sa strane špeditera.

Centralni savez špeditera u Beču održao je neki dan vrlo važnu skupštinu. Pretreseno je pitanje odštete, koju mora da plati špediter za robu, koja mu je bila predana za razpačenje te se je izgubila za vrijeme, dok se je nalazila u njegovoj opskrbi (poslovanju). Načelnik centralnog saveza dr. Schweinburg je podao u tom smislu važne definicije špediterske garancije, koje ovdje zbog njihove aktualnosti doslovno donosimo.

Prvi je slučaj taj, da preuzme špediter za raspačenje jednu pošiljku bez obzira na osiguranje te da ne upotrebi svu odgovornost i skro prvog trgovca. Drugi je slučaj taj, da preuzme špediter pošiljku s nalogom, da ju osigura. Slednji dolazi treći slučaj, kada stranka ne traži osiguranje te nastane šteta krivniom špediterovog namjestnika. Na osiguranje ove vrsti, koja se često događa, obračaju špediteri svu svoju pozornost, naročito kod tačnih ugovora. Sada nastane pitanje. Vrijedi li ovaj ugovor i za slučaj, ako stranka već unapred označi špediteru vrijednost robe? U tom slučaju dolazi u obzir sljedeća vladna odredba:

Nastala šteta se mora platiti prema trgovačkoj vrijednosti, koju je roba imala onda, kada je nastala šteta. Sud se u tom slučaju drži običnim trgovačkih običaja. U mnogim slučajevima je mjerodavno mišljenje trgovačkih komora. Obzirom na to može se priznati i ugovorena odšteta ili se stvar uredi prema ostalim običajnim trgovačkim načelima. Špediteri imaju obično stalno uznačenu visinu odštete za pojedinu robu. Ova vrijednost samo onda, ako se je komitent tačno označila, t. j. da su mušterije špeditera pravodobno i posve poučeni o granicama garancije. U tom slučaju nema sumnje, da će ovaj sporazum biti mjerodavan i odlučujući. Ali svakako se moraju ove granice stranki dati na znanje prije zaključka ugovora. Važna je u tom pogledu sljedeća klauzula: »U svakom slučaju vrijedi kao garancija za nastalu štetu vrijednost robe, koju nam je stranka dala na znanje ili imenovala svotu osiguranja. Ova svota odnosno vrijednost se smatra najvišom ugovorenom svotom naše garancije. Ako takova vrijednost ili odredba za osiguranje nije označena u tačno označenoj svoti, onda jamčimo, koliko je dana naša garancija i odgovornost, t. j. najviše 500 K za komad.

Kada stranka dobije tačno označene odredbe glede razpačenja i garancije, onda leži sva odgovornost na njoj te joj je slobodno, da označi ili fiksira visinu vrijednosti ili da se zadovolji s odštetom, koju nudi špediter. Dakako odšteta nije fiksirana vrijednost. Trgovac odn. komitent je dužan pokazati račun, da je predana roba faktično imala onu vrijednost, koju je označila stranka, odnosno koju je špediter označio kao najvišu svotu za eventualnu štetu. U svakom slučaju, kada je špediter platio štetu, pripada pravo reklamiranja napram ostalim osobama jedino špediteru.

Držimo, da bi bila i kod nas dužnost trgovinsko-obrtno komore, da se raspravlja o tom pitanju, da dodjemo do stanovišta, koje bi u tom pogledu mogli zastupati.

Našim generálním zástupcem pro Československou republiku jest p. Viktor Dostál v Praze, Mariánská 16. — Tel. 228/VIII.

VELESAJAM
U POZNANJU

IZLOŽBA UZORCA POLJSKE INDUSTRIJE
ODRŽAT ĆE SE OD 28. MAJA—5. JUNA 1921
U POZNANJU

Velesajam u Poznanju sakupit će uzorce svih grana poljske industrije, bit će općim i prvim pregledom ekonomske snage Poljske, bit će zbiršte za sve, koji žele stupiti u trgovačke odnose sa Poljskom.

Odbor velesajma u Poznanju dodjelit će svakome od gosti stan. — Tumače u svim jezicima. — Bliže informacije daje poljski generalni Konzulat u Zagrebu.

Situacija na vinskom trgu.

Vinski trg u Jugoslaviji nalazi se u permanentnoj mlitavosti. Krivi su uzroci opće trgovačke i industrijalne krize, izvozne poteškoće, zaštitna carina uvoznih država i ostali slični okolnosti, među kojima se na zadnjem mjestu nalazi neriješeno prometno pitanje. Vinske cijene iznašaju 800 do 900 jug. kruna za hektolitar prosječno za 9-10% stotna vina; u Dalmacija jug. kruna 95 do 100 za hektostenen. Stagnacija u izvoznim trgovinama je sveopća.

Kao što su već javljale dnevne novine, je Njemačka Austrija povisila uvozu carinu na vino za 300 niem. austr. kruna za hektolitar. Na taj način iznosi uvozna carina Njemačke Austrije na vino za let. cenat od 15. aprila dalje 2000 niem. austr. kruna. Pored toga je Niem. Austrija avizirala nadaljnje povisivanje poreza na piće. Porez na vino će se po svojoj prilici povisiti za 100%, tako da će iznositi oko 800 niem. austr. kruna za hektolitar. Na osnovu ovih nadaljnjih opterećenja vina računa se na manji konzum.

Glede vina odnošaji između Austrije i Mađarske još nijesu sredjeni. Mađarska želi prijateljskih odnošaja s Austrijom te nastoja pridobiti protekcije za svoja vina, koja se u velikoj mjeri izvažuju i konzumiraju u Niem. Austriji. Istotako bi morala i naša država posvetiti nekoliko više skrbi za naše vinograde te im omogućiti jeftinije izvaživanje i manje opterećenje izvoznih vina.

Cijene mađarskih vina u Niem. Austriji kreću se u ponudama od 8500 do 9000 K za ca. 9-postotna vina za hektolitar, a 11-postotna vina nudena su po 9500 do 10.000 niem. austr. kruna uključivo carinu, a bez poreza. Mađarska vina obično ne dobivaju kupaca, pošto se austrijska trgovina više orijentira na talijanski i španjolski trg.

U Mađarskoj počiva svaka vinska trgovina. Cijene su bar nominalno dosta niske pale. Medjutim će cijene sigurno poskočiti, ako bi se naišlo bar nekoliko kupaca. Cijena 9-postotnom vinu u Budimpešti iznosi 1600 do 1800 mađj. kruna za hektolitar.

Češkoslovačka je svladala najveću krizu u vinskoj trgovini, premda i tamo iznosi carina te porez na vino skoro polovicu vinske cijene. Cijene se kreću između 900 i 1000 č. K za hektolitar zacinjeno. U trgovinskom ugovoru sa Italijom utapanjen je uvozni kontingent na 120.000 hektolitara talijanskih vina.

U Rumuniji stoji hektolitar vina (teritorij Arad) 500 leja, u staroj Rumuniji 700 leja. Usprkos ove velike napetosti nije misliti na niveliranje cijena, pošto je promet u očaznom stanju.

Trgovina Beograda.

Promotrat ćemo u ovom članci pojavu od velike važnosti za trgovinu naše zemlje te za njezin nadaljnji razvoj, kao što i glede svih posljedica, koje bi iz toga mogle nastati. Trgovina naše države stagnira još i danas, poglavito zadržana u našoj prestolici Beogradu, koja se nalazi u centru jedne 12 milijuna stanovnika brojeće države. Uslijed svoje političke važnosti postao je Beograd gradom sa silnim putničkim prometom. Beograd leži na raskršnici željezničkih pruga te ga najvažniji vodni put veže sa istočnim i zapadnim djelovima evropskog kontinenta. Ipak je danas Beograd uza sve prirodne preduslove i opće mnijenje gotovo odrezan od prometa i doveden u teški položaj.

Uza sve željezničke veze, koje spajaju Beograd sa solunskom lukom, sjevernim i zapadnim centrima, koja mu davaju mogućnost brzog prometa, i sa industrijalnim mjestima Njemačke, Francuske i Engleske, te uz vodni put Dunava, za koji bi ga zavijadala mnoga ostala mjesta, trpi Beograd od stagniranja baš loše organizacije prometa. Mnogoputa treba par mjeseci, da dodje transport od sjevernih pograničnih mjesta do Beograda, ako postane najmanja zapreka u prometu. A ovih ima dosta. Štrajk u ugljenicima, na željeznicama ili kojekakvi incident u gospodarstvu u prvom redu zateče prestolicu.

Kod postujuće opće gospodarske zanemarenosti, koja vlada u Beogradu, izgleda da mjerodavni faktori ne polažu ni koje pažnje na pojave, koje smo gore naveli i koje analiziraju svaki pokušaj razvoja trgovine Beograda, koja se je u ostalom od vjeka živahno razvijala. Ovo je također jedini uzrok skupoće u Beogradu, jedne od najvećih u našoj kraljevini.

Kako će Njemačka platiti ratnu odštetu?

Još prije Duhova je brzoglav javio svjetu, da se je Njemačka podredila zaključcima londonske konferencije pod pritiskom oboružene sile. Odlučila se preskrbeti u vrijeme od 1. juna do 31. augusta jednu milijardu marki u zlatu u obliku inozemskih efekata, srebra, deviza i zlata. Propitivanje Njemaca je najveće na američkim burzama, naročito u Washingtonu. Američani traže za svoje papire i robu deponiranje tromjesečne mjernice državnog dobra sa indosamentima priznatih njemačkih banki te odbijaju ponudjeno srebro i efekte njemačkih poduzeća. Oboje neće olakšati njihove zadaće.

Zahtjev bankarskog indosamenta, dakle bankarske garancije, će dakako u velikom izmjeru poskupiti plaćanje ratne odštete.

Njemačka ponuda Washingtonu je razdijelila prvu milijardu u 850 milijuna, koje bi trebalo predati u tri mjeseca, te u 150 milijuna, koje bi Njemci u obliku američkih papira odmah dobili. Otkuda će moći Njemačka dobiti protuvrijednost za ovolike američke vrijednosti? Njemačka vlada za sada niti nema dostatne množine zlata, ni dovoljno raspoložljivih deviza. Njemačka devizna centrala naime nije rezervoar deviza, nego organ, koji prema naručbama vlade preskrbuje sredstva plaćanja, potrebna za hranu, clearing i pokriće kredita. Devizna centrala dobiva svoj obratni kapital u papirnim markama. Radi toga mora da u slučaju potrebe deviza, valuta i zlata ovu robu traži od državne banke. Državna banka sama se je do zadnjeg vremena branila predati veće količine zlata državi na raspoloženje. Banka imade okole jedne milijarde i 89 milijuna zlatnih marki u svojim podrumima. Vlada je htjela da plati 130 milijuna u zlatu, a ostalo u srebru i devizama. Srebra ima državna banka Njemačke okolo 1 milijuna kilograma (1 kg srebra vrijedi 1000/15 marki u papiru), što vrijedi oko 75 milijuna maraka u zlatu.

Medjutim ultimatum odbija srebro te će Njemačka morati putem finansijske transakcije promijeniti svoje srebro u zlatnu valutu. Stanje deviza njemačke banke je dosta promijenljivo. Sigurno stanje valuta je samo bankarski imutak u inozemstvu. Pa i ovaj je imutak već u mnogim slučajevima vezan.

Između efekata, kojima će Njemačka pokušati platiti jedan dio svog duga, valja razlikovati dvije vrste: one, koji se još nalaze kod stanovništva (Romuni, Meksikani, američki efekti), one, koje još će trebati sakupiti, te kitajske i ostale efekte, što se nalaze u blazinama ministarstva financija u vrijednosti oko 100 milijuna marki u zlatu.

Glavnu postavku — oko 600 milijuna marki u zlatu — platiti će Njemačka u obliku deviza, koje će kupiti na deviznom trgu. Hoće li ovo uspjehi Njemačkoj u 3 in vol mjeseci, zavisjeti će od mnogih i odvažnih faktora.

Kako će se rješavati ovo za centralnu Evropu velevažno pitanje, još ćemo javiti.

Zanimanje za jesenski praški velevašar uzorka.

Zanimanje za jesenski praški velevašar uzorki je u domaćim i inozemskim krugovima izlazatelja vrlo veliko: po dosadašnjim prijavama izgleda, da će učestvovanje na budućem vašaru biti još mnogo veće nego što je bilo na prijašnjim. Za sudjelovanje prijavile se već danas mnoge firme, koje dosada još nijesu izlazale te su brojni ubiti iz inozemstva nedvojbena dokaz, kako i inostranstvo razumieva značaj i važnost praških velevašara.

Odlacanje za izložbu praških velevašara uzorki opetovano upozoruje, da treba prijavni blanket ispuniti tačno u svim rubrikama, od kojih ni jedna nije odvažna. Nepotpune prijave mora biro vratiti u potpunije, što birješenje prijave zadržava bez potrebe.

U gradjevnom programu praških velevašara za uzorke nalazi se za tekuću godinu gradnja nekolicin nadaljnjih paviljona u cjelokupnom izmjeru 12.000m². Ipak moraju se prijave izlagatelja poslati do kraja t. m., pošto ne radi se samo oko pravodobnog rukovanja došlih prijava, već i oko mogućnosti učinkovite reklame doma i u inozemstvu. Prijave izlagatelja se primaju u biroju Praških velevašara uzorki u Pragu, I. Staromestske radnice. Mogu se predati u pisarnici.

Jugoslavenskog zastupstva Praških velevašara uzorki, Ljubliana, Kongresni trg 3. I. nadstr.

Najvažniji inozemski novci.

Zemlja imade zlatnu valutu (z. v.), ako su kurantni novci, t. i. novci, koji vrijede kao zakonito sredstvo plaćanja do kojegod svote, zlatni; zemlja kuda su kurantni novci srebrni, ima srebrnu valutu (s. v.); zemlja u kojoj se kuju i zlatni i srebrni kurantni novci, ima dvojni valutu (d. v.).

Novčani sastavi in novci raznih držav.

Engleska, Z. v. Jedinica: funta šterlinga (oznaka: £ ima 20 šilinga (shilling, s) po 12 penija (penny) odn. pence, izgovori: pens, oznaka: d). Mjesto »funta šterlinga« može se reći i: »liver šterlinga« (livre šterling). Vrijednost: 1 L okolo D 25,22, 1 s okolo L 1,26, 1 d okolo 10 p. Novac za 1 £ zove se također soveren (sovereign, izgovori soveren). Oznake L, s, d, su početna slova latinskih novčanih imena: libra, solidus, denarius. Zlatni novci: za £ 5, 2, 1 i 1/2.

Srebrni novci: kruna za 5 s, polakruna za 2 i 1/2 s, florin za 2 s.

Austrija, Z. v. Jedinica: kruna (K) po 100 heler (h).

Belgija, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj. Zlatni novci: za 20, 10 i 5 franaka.

Srebrni novci: za 5, 2, 1 franak, 50 i 20 centima (centime).

Bugarska, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj, a se zove leva (L), koja ima 100 stotinka (st).

Zlatni novci: za 20 i 10 leva.

Srebrni novci: za 5, 2, 1 levu, 50 stotinka.

Češkoslovačka, Z. v. Jedinica: češkoslovačka kruna (K) po 100 haleŕi (h).

Crnogora, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj, a zove se perper (P) sa 100 para (pa).

Danska, Z. v. Jedinica: skandinavska kruna (Kr) okolo D 1,39 sa 100 era (oer).

Zlatni novci: dvojni frederikdor (Frederics d'or) za 20 skan, kruna, frederikdor za 10 skand. kruna te cekin za 5 skand. kruna.

Srebrni novci: za 2 sk. krune, 1 sk. krunu, 50, 40, 25 i 10 era.

Egipat, Z. v. Jedinica: Egipat, funta po 100 pijsastra (okolo D 25,62).

Francuska, D. v. Jedinica: frank (franc, Fr) po 100 santima (centime, c).

Zlatni novci: za Fr 100, 50, 20, 10 i 5 (novac od 5 Fr zove se također napoleon, napoleon d'or).

Srebrni novci: za Fr 5, 2 i 1 za 50 i 20 c.

Grčka, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj, zove se drahma (Dr), koja ima 100 lepta (lt).

Grčka, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj, zove se lira (L) sa 100 čentezima (centesimo, ct).

Mađarska, Z. v. Jedinica: kao što Austrija. **Njemačka, Z. v.** Jedinica: marka (M, okolo D 1,35) po 100 fenica (Pfennig, pf).

Zlatni novci: za M 20, 10 i 5.

Srebrni novci: za M 5, 2 i 1, dalje za 50 i 20 pf.

Nizozemska, D. v. Jedinica: holandska torinta (Holland, Gulden, hfl okolo D 2,08) po 100 senta (cents cts).

Zlatni novci: tjentje (Tientje) za 10 hfl. Srebrni novci: za hfl 2 1/2 i 1, dalje za 50 cts.

Norvegija, Z. v. Kao što Danska.

Porugalska, Z. v. Jedinica: milrejs (milrejs, S, okolo D 5,61) po 1000 rejsa ili reala (r).

Zlatni novci: kruna (koroa, izg. koroa), cjela, polovična, petinska i desetinska za 10, 5, 2 i 1 milrejs.

Srebrni novci: za 5 i 2 testona (testaō ili tostaō, izg. testam ili tostaum), odn. za 1 i 1/2 testona; teston jednako 100 rejsa.

Rumunija, Z. v. Jedinica: kao što u Francuskoj; zove se lei (L), koja imade po 100 bana (b).

Rusija, Z. v. Jedinica: rubelj (R, okolo D 2,67), sa 100 kopejka (kp).

Zlatni novci: (vrijednost od 1896 g.): imperjal za R, 15, desetrubljevac za 10, polaimperjal za 7 1/2, petrubljevac za 5.

Srebrni novci: za 1 rubelj, dalje za 50, 25, 20, 15, 10 i 5 kopejka.

Španjolska, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj; zove se pezeta sa 100 sentima. Jedini zlatni novci jesu od 20 pezeta.

Švedska, Z. v. kao što Danska.

Švica, D. v. Jedinica: kao što u Francuskoj; zove se frank (Fr), koji imade 100 rapa (Rappen).

Turska, Z. v. Jedinica: pijaster (Pi) jednako D 0,23 po 40 para (pa) a 3 jasnra. Osnov za trgovinu sa inozemstvom: zlatna lira, turska lira

ili zlatni medžidje (medžidje, lire turque, izg. 11r tirk, Ltque okolo D 22.77) po 1000 miljerna.

Zlatni novci: zlatni medžidje (medžidje d'or, izg. medžidjedor) za 100 pijastra, četvrtmedžidje za 25 pijastra.

Srebrni novci: srebrni medžidje ili imilik za 20 pijastra, onlik za 10 pijastra.

Sedinjene države američke. Z. v. Jednica: (Dollar, (\$) okolo D 5.18) po 100 senta (cents, ots).

Zlatni novci: dvojni igl (eagle — orao) za 20 dolara, igl za 10 dolara, polaiigl za 5 dolara, novci za 3, 2 1/2 i 1 dolar.

Srebrni novci: za 1 dolar, dalje za 50, 25, 20 i 10 senta.

Narodno gospodarstvo.

Izvoz žita, Ministarski je savjet zaključio — međutim su pale mnoge kiše — da se ukida zabrana izvoza pšenice i pšeničnog brašna.

Nevaljanost austrougarskog metalnog novca. Kao što javlja delegacija ministarstva financija, austrougarski metalni novac ne vrijedi više kao zakonito sredstvo plaćanja te se ne će zamijeniti. Državne blagajne ga uopće ne će primati.

Potvrde za oslobodjenje carine odn. carinjenja po minimalnoj tarifi glede predmeta: građevni materijal, materijal za vodne, električne, plinске i tvorničarske instalacije, kemikalije itd. davati će prema odluci ministarstva trgovine i industrije od 6. aprila t. g. od sada samo ministarstvo. Pošto su time svezane razne neprilike, to su pozvani krugovi zamolili ministarstvo, da se izdavanje potvrdi, da se ovi predmeti uvažavaju za vlastitu upotrebu molitelja, odn. da se ne mogu dobiti u državi, opet dozvolj delegacijama min. financija u raznim pokrajinama.

Novost u urarstvu. Firma Henrik Budin, Stankovy u Češkoslovaškoj republici je donijela lepo in praktično novost s svojo zakonito varovano zrcalno uro »Saturnus«. To je ura s cifrenikom iz steklene plošče v mnogih lepih vzoreh. Nihalna ura, ki ima namesto običajnih lesenih okraskov celo sprednjo stran iz ene same zrcalne plošče, okrašene z okusnim izrezljanim in posebnimi ornamentima. Ta ura ostane vedno snaž-

na in obdrži zmerom svojo krasno zunanost ter je zaradi svoje elegancije povsod jako priljubljena. Opozorjamo na inserat v današnji številki našega lista.

SEJM-VAŠAR LIBERCE--REICHENBERG (ČEŠKOSLOVAŠKA)

AVGUST 1921

Novo ustanovljena podjetja.

»Uradni list« št. 35, z dne 6. aprila 1921.

»Ekonom«, osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, r. z. z o. z. — Ljubljana.

»Uradni list« št. 41, z dne 18. aprila 1921.

Ivan Sax, trgovina z obleko in manufakturnim blagom. — Ljubljana.

Jožef Svetic, trgovina z lesom, Vrhoplje št. 29 pri Kamniku.

Avd. Cadež, trgovina z mešanim blagom, Ljubljana.

Franc Stare, trgovina z lesom. — Kamnik.

Marija Rancigai, trgovina z mešanim blagom, vinom in pivom v zaprtih steklenicah. — Toplice št. 37 pri Zagorju ob Savi.

A. Schumi, trgovina z damsko konfekcijo. — Ljubljana.

Ana Cotman, trgovina z mešanim blagom. — Ljubljana.

K. Faval, trgovina s špecerijskim blagom. — Ljubljana.

Lavtar Franc, trgovina z mešanim blagom razen z blagom, omenjenim v § 38.-5. obrtega reda. — Ljubljana.

Franc Petan, trgovska agentura in kom. trgovina. — Ljubljana.

Doroteja Kregar, trgovina z mešanim blagom. — Dravle.

Franja Karba, trgovina z manufakturnim in galanterijskim blagom. — Jesenice št. 129.

F. & J. Peneš, prodaja žganja, vina in piva v zaprtih steklenicah in trgovina z mešanim blagom na drobno. — Moste pri Ljubljani.

Ivan Pakiž, trgovina z zlatnino in srebrnino. — Ljubljana.

»Vulkan«, jugoslovanski avtozavodi, d. z o. z. — Ljubljana.

»Vulkan«, tvornica za gumijeve izdelke, d. z o. z. — Kranj.

»Uradni list« št. 42, z dne 21. aprila 1921.

Franc Bar, trgovina s stroji, njih deli in pisarniškimi potrebščinami. — Ljubljana.

P. Šterk, trgovina z modnim blagom. — Ljubljana.

Ivan Vreček, trgovina z mešanim blagom. — Ljubljana.

Stanko Žargi, trgovina z mešanim blagom. — Ljubljana.

Mih. Tomšič, trgovina z lesom. — Vrhnika št. 51.

Franja Slovnik, trgovina z izgotovljenim oblekami in manufakturnim blagom na drobno. — Ljubljana.

»Progres«, prva jugoslovanska tvornica za izdelavanje igrač, norimberškega blaga, čepic, kravat itd. — Ljubljana.

Viktor Stuzzi, trgovska agentura in komistjska trgovina. — Ljubljana.

Bašin & Co., prva jug. tvornica telovadnega, sportnega in igralnega orodja. — Ljubljana.

»Uradni list« št. 43, z dne 23. aprila 1921.

Podružnica ljubljanske kreditne banke v Brežicah. — Brežice.

»Uradni list« št. 44, z dne 26. aprila 1921.

Ivan Kovačec, trg. z meš. blagom na debelo in drobno v Ptuj. — Ptuj.

»Uradni list« št. 45, z dne 29. aprila 1921.

Franc Čater, trg. z stavbnim gradivom in dež. pridelki. — Šmarjeta p. Celju.

Prah zoper mrčese

(proti muham in bolham)
100 škatlic za pršenje
(Spritzkarton) K 350.—.

Sprejmejo se zastopniki!

Herba'z.s.o.j. Zagreb, Palmotičeva 10.

PRODA SE

salonska oprava, krasno francosko delo, z lepim ogledalom. Oprava je bogato okrašena z bisernico (Perlmutter) in medenimi (Messing) vložki. Oprava je kupljena na zadnji razstavi v Parizu. — Naslov v upravi.

Gaterist

vešč v žaganju vsakovrstnega blaga, in

cirkularist

vešč brušenja žag, se pod ugodnimi pogoji takoj sprejmeta. — Ponudbe pod »Gaterist« in »Cirkularist« na upravo.

Trpežne trakove za čevlje, (Eisengarn), in stremena (Schuhstrupfen)

nudi točno po najnižjih cenah

FR. DOSTAL, veleizdelovalnica trakov za čevlje in stremen. TROPAVA, Čehoslovenska.

ZASTOPNIKI

za razpečavanje kemičnih izdelkov se sprejmejo. — Prednost dobro vpeljani. Ponudbe pod »LABORATORIJ« na upravo lista.

Ustanov. 1898.

Ustanov. 1898.

Anončna ekspedicija Al. Matelič

Ljubljana, Kongresni trg 3. Telefon 174.

(Pri vprašanih zadostuje poleg navedena številka.)

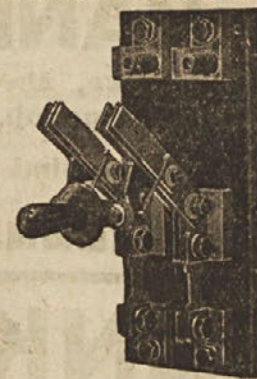
Na prodaj:

47. Mala grajščina na Gorenjskem z 9 orali zemljišča.
48. Enonadstropna hiša tik pred vojno zidana, s štirimi stanovanji na periferiji Ljubljane,
49. Hiša v Ljubljani (Trnovo) s prostori za obrt.
50. Hiša v Spodnji Šiški z 9 stanovanji, hlevom i. t. d.

Kupi se:

51. Srednje veliko posestvo v okolici Ljubljane.
52. Hiša v Ljubljani, ki bi se dala preurediti za kavarniško obrt.
53. Vila, kjer bi se dobilo stanovanje.
54. Hiša kjerkoli v Ljubljani, samo da se dobi stanovanje.

Čitajte
»Jugoslovansko
Borzo«!

Ročni menjalnik

s zavarovanjem, na dva pola.
250 Volt, do 400 Amperov.

Tvornica električk. aparata za jaki tok
SCHEIBER & KWAYSSER

d. z o. z.

Wien XIII/2 AL, Linzerstrasse 16

APARATI ZA

NISKU I VISOKU NAPETOST.

Cijeniki i ponudbe besplatno.

HISA

s trgovskimi prostori v Ljubljani se ugodno proda. Resni reflektanti naj blagovolijo sporočiti svoje naslove pod „600.000“ na

Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Automobile, kolesa, motocikle ter vso opremo nudi iz skladišča J. Gorec, garaža, delavnica Ljubljana, Gosposvetska 14, Vegova 8.

Priložnostni nakup!

Prostostoječa litoželezna peč centralne kurjave na gorko vodo (8 m² kurilne ploščine) in 500 m cevi iz pocinjene železne pločvine (premer 90 mm) ceno na prodaj

Obrniti se je na upravo lista pod „litoželezna peč“.

Prigodna kupnja!

Jeftino se prodaje slobodno stojajuća peč od lievanoga željeza sa centralnim loženjem vrućom vodom grije ploštinu od 8 m sa 500 m cjevi od pocinčenog željeznog lima (promjer 90 mm).

Obratite se upravi lista pod „lievoželjezna peč“.

ПРИГОДНА КУПЊА!

Jeftino se prodaje slobodno stojajuća peč od lievanog gvožđa sa centralnim loženjem, vrućom vodom — grije ploštinu od 8 m — sa 500 m cevi od pocinčenog gvožđenog lima (promjer 90 mm). — Obratite se upravi lista pod „livoželjezna peč“.

Slivovice i borovičke

(brinjevca) uz najniže cijene na veliko i na malo nudja

„PECARA“ D.D. SISAK
UPITAJTE ZA CIJENE!

Export! Export!
Tekstilna industrija firme

Jos. J. Hák

Horka u Srare Paky, Češko,

izdeluje in pošilja samo trgovcem: platno, prte, prtiče, damast, brisače, kuhinjske brisalke, zefirje, kaneva, tančice, ažurno blago, robce.

HOTEL na prometnom mjestu, blizu dunavske parobrodarske i željezničke stanice, u jednom gradu u Srijemu, prodaje se dobrovoljno hotel sa zakupnim ugovorom, cijelokupnim inventarom, 20 mobiliranih soba i sa elegantno uređenom baščom. Poblize u upravi lista pod „Hotel 20“.

Трговци у Србији

koji još ne dobivaju besplatno »Jugoslovenske burze«, neka prijave svoj naslov upravi. Javite i naslove svojih kolega!

Skoro najveći moderni mlin

v
Češko-slovaški na prodaj. — Cena Kč 4,700.000. Reflektanti, ki se zanimajo za točen opis, naj blagovolijo sporočiti svoj naslov na An. ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana.

POZOR!

Katera konkurenčno moćna tvrdka bi založila solidno reelno tvrdko na deželi z manufakturnim, galanterijskim in špecerijskim blagom na mesećni obraćun, ali mogoće kdo finansira proti 15% polletnim obrestim?

Cenjene ponudbe na upravo lista pod „Dobićkanosna trg. 100“.

JADRANSKA BANKA

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse banćne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi većjimi kraji v tu- in inozemstvu.

OBRTNA BANKA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 4 :: TELEFON 508

Preskrbuje nakup n prodajo vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut. — Vnovćuje kupone in iztrebane vrednostne papirje. — Preskrbuje nakazila in inkasso na vsa tu- in inozemska banćna tržišća. — Daje predujme (posojila) na vrednostne papirje. — Eskomptuje in vnovćuje menice. — Sprejema denarne vloge na tekoći račun ali pa na čekovni promet. — Hraní in oskrbuje vrednostne papirje, reviduje številke. Dovoljuje vsakovrstne kredite.

Finansiranje obrtnih podjetij.